

LEKCJA 4

Temat: Rośliny i zwierzęta jako źródło zagrożeń dla zdrowia człowieka

Formy realizacji:

- ścieżka międzyprzedmiotowa.

Cele szczegółowe:

- uzupełnienie i usystematyzowanie wiadomości dotyczących zasad bezpieczeństwa w kontaktach ze zwierzętami.

Cele operacyjne:

Po zakończeniu zajęć uczeń powinien umieć:

- wymienić źródła zanieczyszczenia wody pitnej,
- zachować higieniczne warunki przy spożywaniu owoców i warzyw,
- zachować właściwe zasady w kontaktach ze zwierzętami,
- unikać zagrożeń ze strony roślin i zwierząt,
- formułować poglądy i je uzasadniać.

Metody nauczania:

- pogadanka,
- dyskusja.

Pomoce dydaktyczne:

- arkusze papieru,
- pisaki,
- taśma do przyklejania.

Formy aktywizacji uczniów:

- dyskusja,
- wypowiedzi samodzielne.

PLAN ZAJĘĆ ZE WSKAZÓWKAMI METODYCZNYMI

L.p.	Czynności	Czas
1.	Zwyczajowe czynności wstępne (przywitanie, sprawdzenie obecności, zapoznanie z tematem lekcji itp.).	1 min.
2.	Wypełnić polecenie 1 w karcie pracy ucznia. W tym czasie przygotować (zawiesić) dwa arkusze papieru opisane: „źródła wody” i „zasady bezpiecznego spożycia wody”.	1 min.

L.p.	Czynności	Czas		
3.	<p>Omówić znaczenie wody dla organizmu człowieka. Wskazać (wraz z uczniami) źródła wody pitnej (studnie, wodociągi, wody butelkowane), propozycje uczniów zanotować. Zwrócić uwagę na przydatność wody dla celów spożywczych (zawartość związków chemicznych, mineralnych, organizmów żywych). Zwrócić uwagę na zagrożenia związane ze spożywaniem wody z nieznanego źródła. Uczniowie wskazują sposoby „bezpiecznego” zaopatrzenia w wodę i jej spożywania. Wypowiedzi uczniów zanotować. Przykładowe sformułowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nie pić wody z nieznanego źródła. • Używać czystych naczyń. • Zwracać uwagę na oznaczenia punktów czerpania wody • Na bieżąco uzupełniać utratę wody w organizmie. • Pić tylko wodę przegotowaną. • Okresowo badać wodę w studni. • Nie spożywać w dużych ilościach wody silnie mineralizowanej. <p>Po ukończeniu zapisów uczniowie sporządzają notatkę z tej części lekcji (polecenie 2 w karcie pracy). Nauczyciel przygotowuje kolejne dwa arkusze papieru opisane: „źródła zagrożeń przy spożywaniu owoców i warzyw” i „sposoby bezpiecznego spożywania owoców i warzyw”.</p>	8 min.		
4.	<p>Omówić (wraz z uczniami) korzyści płynące ze spożywania produktów roślinnych. Uwzględnić zarówno walory smakowe, jak i zdrowotne. Zwrócić uwagę na różne formy zaopatrzenia (własny sad, sklep, bazar, przypadkowy sprzedawca, samodzielne gromadzenie), wskazać źródła zagrożeń (nieznane pochodzenie, nieprawidłowe przechowywanie, nieznane właściwości). Omówić zasady higieny i inne sposoby bezpiecznego spożycia. Propozycje uczniów zanotować na przygotowanych arkuszach. Przykładowe sformułowania:</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <u>źródła zagrożeń</u> ☹️ Można popełnić pomyłkę. ☹️ Mogą być trujące. ☹️ Mogą pochodzić z obszarów skażonych. ☹️ Mogą zawierać konserwanty chemiczne. </td> <td style="vertical-align: top;"> <u>sposoby bezpiecznego spożywania</u> 😊 Myć owoce i warzywa. 😊 Gotować przed spożyciem. 😊 Kupować lub gromadzić tylko z pewnych źródeł. 😊 Nie spożywać po upływie terminu ważności. </td> </tr> </table> <p>Po ukończeniu zapisów uczniowie sporządzają notatkę z tej części lekcji (polecenie 3 w karcie pracy). Nauczyciel przygotowuje kolejne dwa arkusze papieru opisane: „źródła zagrożeń w kontaktach ze zwierzętami domowymi” i „zasady bezpiecznego zachowania w kontaktach ze zwierzętami domowymi”.</p>	<u>źródła zagrożeń</u> ☹️ Można popełnić pomyłkę. ☹️ Mogą być trujące. ☹️ Mogą pochodzić z obszarów skażonych. ☹️ Mogą zawierać konserwanty chemiczne.	<u>sposoby bezpiecznego spożywania</u> 😊 Myć owoce i warzywa. 😊 Gotować przed spożyciem. 😊 Kupować lub gromadzić tylko z pewnych źródeł. 😊 Nie spożywać po upływie terminu ważności.	8 min.
<u>źródła zagrożeń</u> ☹️ Można popełnić pomyłkę. ☹️ Mogą być trujące. ☹️ Mogą pochodzić z obszarów skażonych. ☹️ Mogą zawierać konserwanty chemiczne.	<u>sposoby bezpiecznego spożywania</u> 😊 Myć owoce i warzywa. 😊 Gotować przed spożyciem. 😊 Kupować lub gromadzić tylko z pewnych źródeł. 😊 Nie spożywać po upływie terminu ważności.			
5.	<p>Omówić kontakty ze zwierzętami domowymi i hodowlanymi. Zachęcić uczniów do wypowiedzi na temat własnych doświadczeń. Uczniowie wskazują zagrożenia i sposoby ich uniknięcia. Wypowiedzi należy zanotować na odpowiednich arkuszach. Przykładowe sformułowania:</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <u>źródła zagrożeń</u> ☹️ Choroba zwierzęcia. ☹️ Agresja. ☹️ Prowokacja. ☹️ Niewłaściwe traktowanie. </td> <td style="vertical-align: top;"> <u>sposoby bezpiecznego zachowania</u> 😊 Unikanie gwałtownych ruchów. 😊 Przebywanie poza zasięgiem kłów i pazurów. 😊 Obserwacja zachowania. 😊 Właściwe i jednolite traktowanie. 😊 Tresura. </td> </tr> </table>	<u>źródła zagrożeń</u> ☹️ Choroba zwierzęcia. ☹️ Agresja. ☹️ Prowokacja. ☹️ Niewłaściwe traktowanie.	<u>sposoby bezpiecznego zachowania</u> 😊 Unikanie gwałtownych ruchów. 😊 Przebywanie poza zasięgiem kłów i pazurów. 😊 Obserwacja zachowania. 😊 Właściwe i jednolite traktowanie. 😊 Tresura.	
<u>źródła zagrożeń</u> ☹️ Choroba zwierzęcia. ☹️ Agresja. ☹️ Prowokacja. ☹️ Niewłaściwe traktowanie.	<u>sposoby bezpiecznego zachowania</u> 😊 Unikanie gwałtownych ruchów. 😊 Przebywanie poza zasięgiem kłów i pazurów. 😊 Obserwacja zachowania. 😊 Właściwe i jednolite traktowanie. 😊 Tresura.			

L.p.	Czynności	Czas
	<p>Po ukończeniu zapisów uczniowie sporządzają notatkę z tej części lekcji (polecenie 4 w karcie pracy). Nauczyciel przygotowuje arkusz papieru opisany: „zasady zachowania w kontaktach ze zwierzętami dzikimi”</p> <p>Omówić kontakty ze zwierzętami dzikimi. Zachęcić uczniów do wypowiedzi na temat własnych doświadczeń. Omówić zagrożenia i niebezpieczeństwa. Ustalić zasady zachowania w takim przypadku. Propozycje uczniów zapisać na arkuszu.</p> <p>Po ukończeniu zapisów uczniowie sporządzają notatkę z tej części lekcji (polecenie 5 w karcie pracy).</p>	16 min.
6.	<p>Wypełnić polecenie 6 w karcie pracy ucznia. Podsumowanie.</p> <p>W podsumowaniu można wykorzystać część „ZAPAMIĘTAJ” z karty pracy ucznia.</p>	11 min.

MATERIAŁ POMOCNICZY DLA NAUCZYCIELA

Woda jest źródłem życia. Brak wody w organizmie, prowadzi do szybkiego pogorszenia się stanu zdrowia, często zmiany te są nieodwracalne. Wpływ na człowieka zaznacza się również w jakości wody, zwłaszcza w przypadku jej bezpośredniego spożycia, dlatego zaleca się daleko idącą ostrożność tym bardziej, że jakość wody w zbiornikach i ciekach naturalnych szybko ulega zmianie. Korzystanie z wody z nieznanego źródła może skutkować przykrymi konsekwencjami.

Kontakt człowieka z przyrodą to również szeroko rozumiany kontakt ze światem roślin i zwierząt. Może on przybierać różne formy, które rodzą w sobie pewne zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka.

Zagrożenia w kontakcie z roślinami generowane są głównie przez dwie grupy zachowań:

- spożywanie bezpośrednie roślin lub ich części,
- powodowanie wnikania substancji wytwarzanych przez rośliny przez skórę i układ oddechowy do organizmu człowieka.

Owoce roślin są cennym źródłem witamin i mikroelementów. Rośliny hodowane są przez człowieka w sadach, ogrodach lub na działkach rekreacyjnych. Są to drzewa i krzewy owocowe (jabłko, śliwa, porzeczka itp.). Spożywanie ich zarówno w stanie surowym, jak i przetworzonym jest w zasadzie całkowicie bezpieczne. Pewne zagrożenie może stwarzać nieprzestrzeganie podstawowych zasad higieny albo obecność w glebie, wodzie lub powietrzu środków chemicznych (np. środków ochrony roślin). Czasem reakcje negatywne ze strony organizmu wywołane są spożyciem niedojrzałych owoców albo ich spożyciem w nadmiernej ilości lub różnorodności. Indywidualne uczulenia mogą potęgować te dolegliwości.

Rośliny dziko rosnące w lasach, na łąkach i polach wywoływać mogą różnorodne reakcje organizmu, od poprawy samopoczucia (rośliny lecznicze, zioła) do zatruć kończących się nawet śmiercią. Nakazuje to daleko idącą ostrożność w kontakcie z tą grupą roślin. Do najpopularniejszych w tej grupie roślin należą grzyby, zbierane w dużych ilościach w celach handlowych lub na przetwory. Walory smakowe grzybów powodują powszechność ich spożycia. Głównym źródłem zagrożenia jest duża różnorodność gatunków i podobne cechy budowy, ubarwienie i środowisko rozmnażania, co sprawia, że łatwo o popełnienie błędu w rozpoznaniu gatunku, a błąd może skutkować ciężkim i długotrwałym zatruciem, chorobą, a nawet śmiercią.

Reakcja na spożycie lub kontakt z roślinami i substancjami przez nie produkowanymi może przybierać formę reakcji alergicznych. Choć nie stanowią one zwykle bezpośredniego zagrożenia dla życia, często zakłócają prawidłowe funkcjonowanie organizmu, osłabiają jego odporność i mogą prowadzić do różnego rodzaju powikłań.

Ochrona przed zagrożeniami ze strony czynników roślinnych polega na:

- przestrzeganiu zasad higieny,
- nie spożywaniu nieznanymi owoców,
- unikaniu spożywania roślin i ich części pochodzących z nieznanego źródła,
- unikaniu kontaktu z uczulającymi roślinami lub z substancjami przez nie produkowanymi.

Omawiając zagrożenia ze strony przyrody nie sposób pominąć zagrożeń ze strony zwierząt. Zwierzęta można zaklasyfikować do jednej z trzech następujących grup:

- zwierzęta domowe,
- zwierzęta hodowlane,
- zwierzęta dzikie.

Kontakt ze zwierzętami domowymi jest źródłem pozytywnych oddziaływań psychicznych na człowieka. Dobre warunki bytowe, utrzymywanie higieny zwierzęcia i otoczenia oraz opieka weterynaryjna sprawiają, że kontakty w takim przypadku są raczej bezpieczne, a większość możliwych urazów i oddziaływań nie jest dla człowieka groźna. Zwierzęta hodowlane, jako przebywające w gorszych warunkach higienicznych i mające ograniczony kontakt z człowiekiem, mogą być źródłem urazów, chorób, zatruc itp.

Głównym źródłem zagrożeń ze strony zwierząt żyjących na wolności jest praktycznie brak możliwości przewidywania ich reakcji. Strach wywołany nagłym kontaktem z człowiekiem może przerodzić się zarówno w ucieczkę, jak i agresję ze strony zwierzęcia, a brak możliwości oceny stanu zdrowia i sprawności zwierzęcia, nakazuje zachowanie jak najdalej idącej ostrożności.

KARTA PRACY UCZNIĄ – LEKCJA 4

Temat: Rośliny i zwierzęta jako źródło zagrożeń dla zdrowia człowieka

Ćwiczenie 1

Odpowiedz „TAK” lub „NIE” na następujące pytania. Decyduj się natychmiast. Odpowiedzi zanotuj w zaciemnionych miejscach.

- a) Czy wiesz, co może zanieczyszczać wodę?
- b) Czy potrafisz nazwać spożywane owoce i warzywa?
- c) Czy masz w domu zwierzęta?
- d) Czy ulegasz sugestiom kolegów?
- e) Czy lubisz wycieczki do lasu?
- f) Czy umiesz unikać kontaktu z dzikimi zwierzętami?

Ćwiczenie 2

Jakie są źródła wody pitnej i jak unikniesz zagrożeń związanych ze spożyciem wody?

ŹRÓDŁA WODY	ZASADY BEZPIECZNEGO SPOŻYCIA WODY

Ćwiczenie 3

Jakie zagrożenia wiążą się ze spożywaniem owoców i warzyw, i jak uniknąć tych zagrożeń?

ŹRÓDŁA ZAGROŻEŃ PRZY SPOŻYWANIU OWOCÓW I WARZYW	SPOSOBY BEZPIECZNEGO SPOŻYWANIA OWOCÓW I WARZYW

Ćwiczenie 4

Jakie zagrożenia wiążą się z kontaktem ze zwierzętami domowymi i jak uniknąć tych zagrożeń?

ŹRÓDŁA ZAGROŻEŃ W KONTAKTACH ZE ZWIERZĘTAMI DOMOWYMI	ZASADY BEZPIECZNEGO ZACHOWANIA W KONTAKTACH ZE ZWIERZĘTAMI DOMOWYMI

Ćwiczenie 5

Co powinieneś zrobić, gdy na drodze spotkasz dzikie zwierzę?

.....

.....

.....

.....

Ćwiczenie 6

Wróć do polecenia 1. Odpowiedzi „TAK” lub „NIE” zapisz w jasnych miejscach.

ZAPAMIĘTAJ !

- SZKODLIWE SUBSTANCJE NAJBARDZIEJ SZKODZĄ PO BEZPOŚREDNIM SPOŻYCIU
- HIGIENA UŁATWIA NAM ZACHOWANIE DOBREGO SAMOPOCZUCIA
- NIE JEDZ OWOCÓW, KTÓRYCH NIE ZNASZ
- NIE JEDZ PRODUKTÓW Z NIEZNANEGO ŹRÓDŁA
- PAMIĘTAJ, ABY SPRAWDZAĆ TERMIN WAŻNOŚCI PRODUKTU
- TWÓJ KOLEGA NIE ZAWSZE MUSI MIEĆ RACJĘ
- NAWET TWÓJ PIES MOŻE UGRYŻĆ
- ZAATAKOWANE ZWIERZĘ NA PEWNO BĘDZIE SIĘ BRONIĆ